

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Strategie pojmenování dětí

Lenka Janková

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Strategie pojmenování dětí

Lenka Janková

Vedoucí práce:

Mgr. Lenka Jakoubková Budilová, Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Lence Jakoubkové Budilové, Ph.D., za její užitečné rady a čas, který mi věnovala při řešení této problematiky. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace nutné pro realizaci mého terénního výzkumu.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 TEORETICKÁ ČÁST	3
2.1 Pojmosloví	3
2.2 Definice jmen.....	5
2.2.1 Hypokoristika	8
2.3 Historie.....	8
2.3.1 Slovanská jména	9
2.3.2 Hebrejská jména.....	9
2.3.3 Řecká jména.....	10
2.3.4 Latinská jména	10
2.3.5 Germánská jména	10
2.3.6 Románské jazyky.....	11
2.4 Vývoj jmen	11
2.4.1 Obecný vývoj	11
2.4.2 Ženská jména	14
2.5 Volba jmen	15
2.6 Netradiční jména	17
2.7 Současná jména v České republice	18
2.7.1 Dívčí jména od roku 1999 do roku 2012.....	18
2.7.2 Chlapecká jména od roku 1999 do roku 2012.....	19
2.8 Jména v zahraničí	20
2.9 Matriky.....	22
2.9.1 Zákonná omezení pojmenování dětí ve vybraných státech	24
2.9.1.1 Francie	24

2.9.1.2 Německo	24
2.9.1.3 Nový Zéland	25
2.9.1.4 Norsko	25
2.9.1.5 Švédsko	25
2.9.1.6 Texas	25
2.9.1.7 Velká Británie	25
3 EMPIRICKÁ ČÁST	26
3.1 Metodologie výzkumu.....	26
3.1.1 Lokalita	26
3.1.2 Povaha kvalitativního výzkumu.....	28
3.1.3 Výzkumný vzorek.....	29
3.1.4 Technika sběru dat – rozhovorů	30
3.1.5 Etická stránka výzkumu	30
3.2 Výzkumná část	31
3.2.1 Analýza dat.....	31
3.2.2 Výsledky výzkumu	31
3.2.3 Shrnutí výzkumu a jeho výsledků	36
4 ZÁVĚR	38
5 POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY	39
6 RESUME	41
7 PŘÍLOHY.....	42

„Vybírejte pro své děti pěkná a seriózní jména.

Vždycky myslíte na to,

že některá z těch jmen ponesou budoucí

ulice,

školy a náměstí.“

Radović, Dušan: Dobré jitro, Bělehrade, Fori Pratur, Praha 2006, str. 84

1 ÚVOD

Každý z nás má své rodné jméno, které dostal od svých rodičů. Díky němu je naše osoba identifikovatelná. To, jak se člověk jmenuje, o něm, a hlavně o jeho rodičích, leccos vypovídá. Například to, jaký měli vkus, jak byli ovlivněni dobou, jakého byli náboženského vyznání... Rodiče se většinou snažili, pomocí jména, člověka popsat, vystihnout jeho skutečné a chtěné vlastnosti. Avšak podstatou jmen je identifikace jedince, odlišit ho od někoho jiného.

Definice rodného jména by tedy mohla znít takto: Jedná se o nedědičné osobní jméno, které společně s příjmením, které je děděné, tvoří povinné dvoučlenné (či popřípadě vícečlenné) osobní jméno, které slouží k občanskoprávní identifikaci jakéhokoli člověka¹.

Pokud hovoříme o jménech, jedním z prvních slov, které nás napadne, je kalendář. Jen málokdo si umí představit kalendář bez jmen. Vždyť kalendář a jména k sobě neodmyslitelně patří jako rub a líc. Ne každý ale ví, že tento zvyk je ve světě spíše zvláštností nežli pravidlem. To, že naše jména jsou zapsaná v kalendáři, je zcela jistě i proto, že náš národ velmi rád oslavuje - ať už jde o výročí, narozeniny nebo třeba jmeniny. Ten, kdo v kalendáři nemá zapsané své jméno, se bezpochyby cítí být ošizený o tuto příležitost.

U málo užívaných jmen se nadále dodržuje to, že např. ženy, které mají ženské podoby jmen mužských, a tudíž se v kalendářích nevyskytují, slaví svátek ve stejný den jako jejich jmenovci (např. jména jako Václava, Dominika,...)

---

¹ *Rodné jméno* [online]. 2013, [cit. 1. 4. 2013]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodn%C3%A9_jm%C3%A9no>

V bakalářské práci se věnuji strategiím, které rodiče používají při pojmenovávání svých potomků. Cílem práce je zjistit, zda rodiče nějaké strategie používají či nikoli a pokud ano, tak o jaké strategie se jedná.

Svou práci jsem rozdělila do dvou částí – teoretické a empirické. Jednotlivé části jsou rozděleny do podkapitol. V teoretické části se nejprve krátce věnuji základním pojmům, které se v mé práci objevují. Zabývám se tím, co je onomastika a uvádím základní dělení vlastních jmen. Postupně zde vysvětluji, co si pod pojmem onomastika můžeme představit a čím se tato disciplína zabývá. Dále pak rozebírám historický vývoj a původ jmen. V této části se zabývám jednak historií jmen, ale také badateli, kteří se zabývali výzkumem vlastních jmen.

V závěru teoretické části se věnuji matrikám a jejich zápisu jmen.

Druhou část mé bakalářské práce tvoří výzkumná část, ve které se pomocí rozhovorů snažím zjistit, na základě čeho vybírají rodiče jména pro své potomky. V této části bakalářské práce popisuji nejprve metodologii a postup výzkumu (proč jsem si pro terénní výzkum zvolila danou lokalitu, popisuji, jakým způsobem jsem vybírala výzkumný vzorek, dále se zmiňuji a technice sběru dat i o etice výzkumu), prezentuji způsob analýzy získaných dat, jejich vyhodnocení a interpretaci. Výsledky svých zjištění jsem umístila na konec své práce.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Pojmosloví

V první řadě bych ráda vymezila několik málo pojmů.

Etymologie je dílčí diachronní jazykovědná disciplína, která odhaluje původ slov, tj. stanovuje jejich struktury a tím i motivaci jejich významu, jakož i jejich stáří (Erhart, 1981: 145).

Onomastika je nauka, která se zabývá vznikem, tvořením a rozšiřováním vlastních jmen. Hlavním odvětvím onomastiky je antroponomastika, což je nauka o jménech živých bytostí.

Poslední pojem, antroponymum, je vlastní jméno jednotlivého člověka. Antroponymy, jak už z názvu vyplývá, se zabývá již zmíněná antroponomastika.

Dle Svobody můžeme antroponyma rozdělit do tří skupin:

- 1) jména příslušníků národnosti, národů a kmenů, tj. jména národní, kmenová, cizím termínem ethnonymy
- 2) jména obyvatelská, obyvatel měst, vesnic, místních částí a jinak určených zeměpisných míst (Pražan, Polaban apod.); cizí termín pro tento druh není stanoven, navrhoval se termín jména demografická
- 3) jména jednotlivců, osobní jména (Svoboda, 1964: 13).

Onomastika začala být brána jako subdisciplína lingvistiky až s příchodem národního obrození. Významně se o to zasloužil Josef Dobrovský, který se jako první začal věnovat studiu vlastních jmen.

Dobrovský shromáždil z českých pramenů mnoho materiálu, který se týkal vlastních jmen, a který posléze celý prostudoval. Nejzásadnější

pro něj bylo, že se z těchto materiálů dozvěděl zásadní poznatky o krácení jmen. Ale proto, že nikde neuveřejnil svůj objev krácení, tak je prvenství objevu přičítáno německým jazykovědcům F. Starkovi a A. Fickovi. Nyní ale z Dobrovského korespondence víme, že první místo by měl zaujmout právě on. Dobrovský také vytyčil principy pro etymologické výklady vlastních jmen, které jsou platné dodnes. Psal o vlastních jménech, které ztrácely svůj lexikální význam, jako například, že pan Pokorný může mít výbušnou povahu.

Onomastikou se dále začal zabývat i František Palacký, který je považován za zakladatele toponomastiky. Palacký vytvořil soupis jmen, který vyšel pod názvem *Popis staročeských osobních a křestních jmen* v roce 1832 v *Časopise českého muzea*. Tento soupis jmen se skládal ze sbírky staročeských jmen, které on sám nashromáždil a ze jmen, které shromáždil Josef Dobrovský (Svoboda, 1964: 15).

Na konci 19. století a začátkem 20. století vyvstává velký zájem o vlastní jména a s tím i rozvoj české onomastiky. Hlavními zájemci pocházeli z řad toponomastiků a historiků.

Díky Karlu Jaromíru Erbenovi, který vydal roku 1850 *dílo Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae*², se mohli badatelé seznámit s nejstaršími českými jmény.

Za zmínku také stojí Hermenegild Jireček, který se zabýval studiem vlastních jmen v Kosmově kronice. Jeho výklady jsou ale většinou nesprávné.

K rozvoji onomastiky ve 20. století velmi přispěl hlavně Vladimír Šmilauer. Jeho prvotním zájmem bylo především tvoření slov, ale později

---

² Toto dílo není dosud dokončeno. Viz *Scriptorium. Spolek pro nekomerční vydávání odborné literatury* [online]. [cit. 26. 1. 2013]. Dostupné z: <<http://www.scriptorium.cz/index.html?mid=10&wstyle=0&page=%27%27#RBM>>

se začal zabývat i onomastikou. Ve svých dílech rozpracovává zeměpisná i osobní jména.

Z dalších badatelů bychom mohli zmínit například Františka Cuřína, Josefa Beneše či Jana Svobodu (Svoboda, 1964: 21).

V posledních letech se významem jmen zabývají František Kopečný, Miloslava Knappová, Rudolf Šrámek a Jana Pleskalová.

2.2 Definice jmen

Obecné jméno, jak už z názvu vyplývá, poskytuje obecný význam, který se týká nějaké skupiny předmětů nebo jevů, například, strom, pes. Všechny předměty, které spadají do této kategorie, mají nějaké společné vlastnosti, například strom, má mohutný kmen, větve, listy. Všechny předměty, které mají stejné vlastnosti jako strom, tak jsou také jako strom označeny.

Oproti tomu vlastní jméno vždy označuje konkrétního jedince. Zároveň také tohoto jedince identifikuje a tím ho odlišuje od ostatních.

Jména vlastní můžeme dělit na jména složená, jednoduchá a přezdívký.

Jména složená jsou vytvořena spojením dvou významových základů. Těchto základů je v češtině něco málo přes 130. Nejčastěji se jedná o jména, která jsou zakončená na: -slav, -mír, -bor, -mil, -rad, -voj, atd. Složená jména by měla být vznešeného charakteru, neboť obsahují přání, věštby, tužby a to, jaké vlastnosti má mít dítě, které je takto pojmenované. Tato jména byla výsadou králů, panovníků a vojevůdců. Složená jména se ale pro běžný život zkracovala, byla totiž příliš dlouhá pro denní styk. Většinou se používala při podepisování oficiálních dokumentech a při jednání s úřady.

Jména jednoduchá vznikala stejně jako slova složená, ale většinou byla tvořena z jejich odvozenin. Tato jména dostával prostý lid. Jména měla zajistit jejich nositeli ochranu, dobrý osud a lidé věřili v jejich magickou sílu.

Měli bychom rozlišovat jméno a přezdívku. Jednoduchá a složená jména můžeme zahrnout do skupiny rodných jmen, která člověk získal hned po narození, kdežto přezdívky dostával člověk během svého života. Důležité je, že je neměl každý, dostávali je jedinci jen při nějakých příležitostech. Rodová jména dostával člověk třeba podle toho, za jakých okolností se narodil nebo kolikáté už je to dítě v rodině. Přezdívky většinou bývají narážky na nějakou nápadnost či neobvyklost. Ať už se jedná o narážky na vadu, na oděv, majetek nebo na nějakou příhodu (Beneš, 1962: 8).

Další dělení vlastních jmen přináší Rudolf Šrámek ve své knize Úvod do obecné onomastiky (Šrámek, 1999: 163–165). Vlastní jména dělí na:

1) Bionyma - vlastní jména živých bytostí a organismů:

- antroponyma – vlastní jména jednotlivců (křestní jméno, příjmení, přezdívky,...) či skupin lidí (Indián, Ital)
- nepravá antroponyma – vlastní jména pohádkových a mytologických osob, jména hraček,...
- theonyma – vlastní jména bohů (například Alláh, Perun)
- zoonyma – vlastní jména zvířat, i těch mytologických (například kůň Šemík)
- fytonyma – vlastní jména rostlin (např. dub Napoleon)

2) Geonyma – vlastní jména objektů, které se nacházejí v krajině a jsou zobrazeny na mapách:

- toponyma – vlastní jména zeměpisných objektů, jedná se jednak o objekty přírodní, a také o objekty, které jsou vytvořeny člověkem, toponyma dále dělí na:
  - oikonyma – vlastní jména osídlených objektů
  - anoikonyma – vlastní jména neosídlených objektů (např. hydronyma – vlastní jména bažin, řek, moří, vodopádů)
- kosmonyma (astronyma) – vlastní jména objektů, které se nacházejí mimo planetu Zemi, patří sem například jména galaxií, planet, hvězd, umělých kosmických těles (například Sputnik, Challenger)

3) Chrématonyma – jedná se o jména objektů, které vytvořil člověk, přičemž je důležité, že jsou fixované v ekonomických, politických a kulturních vztazích. Jedná se například o jména výrobků, jména institucí a organizací a v neposlední řadě také o jména společenských jevů (např. Den matek, Tour de France)

(Šrámek, 1999: 163–165).

2.2.1 Hypokoristika

Dle Františka Travníčka můžeme hypokoristika definovat jako domácí jména, které vznikala a vznikají v rodinném, důvěrném styku a prostředí. Jsou to od původu veskrze podoby povahy citové (afektivní). Jejich základní ráz je odlišnost od původní podoby, obvyklé ve styku veřejném a úředním. Hypokoristická podoba je výrazovým prostředkem této důvěrnosti prostředí, blízkého vztahu mluvčích k osobě oslovené nebo třetí. Proto se jich též užívá při projevech v prostředí důvěrném, rodinném (Travníček, 1951: 163).

Miloslava Knappová ve své knize *Rodné jméno v jazyce a společnosti* (1989) uvádí několik způsobů, kterými tato jména vznikají. Jedním z nich je, že se odtrhne zakončení jména a připojí se sufix. Například Přemysl – Přemek, Jarmila – Jarka. Druhý způsob je takový, že se vynechává první, popřípadě i druhá slabika jména – Jaroslav – Slávek. Dále mohou vznikat tak, že se odtrhne první slabika jména a zároveň se odstraní i zakončení jména. Pak nám zbude jen střední část a k té se připojí sufix: Alexandr – Lexa. V neposlední řadě mohou jména vznikat i z jiného základu, často to bývá z jiného jazyka. Například hypokoristikon Honza vzniklo podle německého Hans. Poslední způsob tvoření hypokoristik tak, že se vynechá středová část jména a připojí se vhodný sufix. Například ze jména Viktor vznikne Víťa (Knappová, 1989: 32).

2.3 Historie

Křestní jméno plnilo v minulosti a i dnes u mnoha lidí plní funkci rodného jména. Křestní jméno se uděluje při křtu. Ačkoli zde existuje tradice dávání jména po kmotrovi, spíše je vybírán světec, neboli křestní patron, podle kterého bude dítě pojmenováno. Většinou se jedná o světce, kterého má rodina v oblibě a který by měl jít dítěti příkladem. Proto také někteří lidé se jménem, které neslo více světců (například jméno Jan či František), tak rozlišovali nebo rozlišují, podle kterého z nich jsou

pojmenování, a podle toho slaví svátek (např. Jan mohl být podle Jana Křtitele nebo Jana Nepomuckého, František podle Františka Saleského nebo Františka z Assisi). Lidé mnohdy toto rozlišení uvádějí společně se jménem.

V rámci sekularizace společnosti se prosadil nábožensky neutrální výraz rodné jméno.

Dle Knappové můžeme rozdělit jména dle původu na jména slovanská, hebrejská, řecká, latinská, germánská a jména z románských jazyků (Knappová, 1985: 11-14).

2.3.1 Slovanská jména

V našich zemích se nejčastěji objevují jména slovanského původu. V těchto jménech se objevuje hlavně touha po kladných vlastnostech, jako např. jména Vladimír a Václav. Jméno Vladimír znamená „ať vládne mír“ a jméno Václav zase „více slavný“.

U slovanských jmen rozlišujeme jména složená či nesložená. Jména složená byla doménou šlechty, příslušníků vládnoucí vrstvy a vysoce postavenému obyvatelstvu. Užívala se jména, ve kterých je jedním ze základů nejčastěji bor – Dalibor, Bořivoj, dále mil – Miloslav(a), Bohumil(a) a rad – Radoslav(a). Tato jména byla ale příliš dlouhá pro běžný život a proto se postupem času začala zkracovat. Například ze jména Radoslav vznikl Radek.

Jména nesložená neboli jednočlenná byla určena pro poddané.

2.3.2 Hebrejská jména

Hebrejská jména vychází jak z náboženského, tak světského základu. Jména, pocházející ze základu náboženského jsou taková jména, která jsou známá z Bible. Hebrejská jména rovněž mohou vyjadřovat duševní i tělesné vlastnosti, postavení jedince ve společnosti či jeho původ. Do této skupiny můžeme zařadit jména jako Jakub, Matěj,

Jan, Adam, Eva a mnoho dalších. Je zajímavé, že jméno Adam se překládá jako „pozemšťan“.

2.3.3 Řecká jména

Jména řecká mohou být jednak složená a jednak také jednoduchá. Složená jména patřila svobodným Řekům - to byla jména jako Alexandr, Kryštof, Filip. Jméno Filip znamená „ochránce a milovník koní“. Jména jednoduchá patřila převážně otrokům a kurtizánám - jedná se o jména jako Štěpán, Helena, Irena. Řecká jména často vycházela z postavení jejich majitele, označovala zaměstnání či vlastnosti jedince.

2.3.4 Latinská jména

Zde by se dalo hovořit o jménech církevních, která k nám začala pronikat společně s křesťanstvím. Jedná se o jména individuální, věcná, která opět vyjadřují vlastnosti jak tělesné, tak duševní. Do této skupiny můžeme zařadit jména, jako jsou Marek, Lukáš, Pavel. Ženská jména pak vznikla přechýlením z těch mužských, jako třeba Julie, Lýdie, Valérie. Jména Valérie by mělo svým nositelkám přinést sílu a zdraví.

2.3.5 Germánská jména

Germánská jména začala pronikat na naše území již v 9 století, když je k nám začaly přinášet německé manželky Přemyslovců a němečtí mniši. Tato jména se skládají ze slov označující boj, sílu, vládu, silná zvířata a bohatství. Patří sem jména jako Jindřich, Karel, Rudolf, Bedřich. Z angličtiny zde máme doložená jména jako Eduard či Osvald. Pokud se podíváme na význam těchto dvou jmen, tak zjistíme, že jejich zařazení do této skupiny, je přinejmenším správné. Jména Eduard můžeme přeložit jako „mocný ochránce“ a jméno Osvald jako „boží vláda“. Nesmíme ovšem zapomenout na jména, která byla poznamenána keltským původem. Jedná se o Oskary, Brigity a Alany.

2.3.6 Románské jazyky

Z románských jazyků se přejímají jména jen málo. Ze španělštiny jsou to jména jako Manuel a Izabela, z italštiny například František a Sandra a z francouzštiny Iveta a Andrea.

Zprvu byli u většiny národů pojmenováváni jen dospělí lidé, zejména urození (šlechta, vládnoucí vrstvy a vojevůdci). Děti dostávaly jméno později.

(Knappová, 1985: 11-14).

2.4 Vývoj jmen

2.4.1 Obecný vývoj

Naši slovanští předkové dostávali před přijetím křesťanství jméno při tzv. postřižinách, tedy při uznání dospělosti, a Židé při obřízce. Obdobně i staří Řekové byli pojmenováváni patrně až tehdy, kdy si jméno „vysloužili“, tedy až jako dospělí lidé. S podobnými zvyky se můžeme setkat dodnes. Například u indiánského kmene Alakulfů (v nejjihnější Americe) nedostane dítě ani dnes jméno hned po narození, ale až tehdy, kdy začne běhat a žvýkat. Pak mu dá otec, jemuž toto právo výlučně přísluší, jméno podle své vůle a názoru. Může být pojmenováno jménem označujícím tábořiště, kde se dítě narodilo, označeno nějakou z fyzických vlastností, kterou otec údajně na dítěti shledal, nebo pojmenováním nějakého zvířete a podobně (Knappová, 1999: 33)

Od 9. století do českých zemí začíná pronikat křesťanství. Společně s ním přichází ve 13. století první vlna křesťanských jmen, která byla užívána jen mezi duchovními a v kláštorech. Občas se tato jména objevila i mezi šlechtici.

Nutno podotknout, že se jedná především o jména mužská. Jména se týkala hlavně vyznání víry (Bohuslav, Bohdan). Dále u nás začala objevovat jména hebrejského, řeckého i latinského původu.

Pro období do 13. století je typická jednojmennost. To znamená, že každý jedinec měl jen jedno jméno. Také se klade velký důraz na volbu jména, kterou velmi ovlivnila víra v jeho význam. Jména byla považována za důležitou součást samotné osobnosti člověka, která ztělesňuje vlastnosti svého majitele. Dostal-li vnuk jméno po dědovi, jeho vlastnosti v něm měly ožít. Jméno mělo chránit před nepřízní osudu, před smrtí a zlými démony (Knappová, 1985: 17).

Ve 14. století k nám přichází druhá vlna křesťanství a společně s ní i jména Jan, Mikuláš a Petr, která se dostávají na první příčky v oblíbenosti. Rozrůstá se kult svatých a do pozadí ustupují jména slovanská. Svatí se stávají ochránci národa a lidé proto pojmenovávají své děti po nich – aby dětem zajistili jejich ochranu. Mezi nejznámější světce můžeme zařadit sv. Václava, který je patronem českého národa, sv. Jiří, který je patronem rytířů nebo sv. Barboru, která ochraňuje horníky. V této době také začínají vznikat první kalendáře se jmény – ke každému datu je přiřazeno jméno.

Nejdůležitějším jevem je, že se od 15. století silně uplatňovalo jméno Jiří (vliv oblíbeného Jiřího z Poděbrad), od 16. století Adam a že od 16. století ustupují z vedoucích míst Mikuláš a Petr (Kopečný, 1974: 16).

Od 16. století se ve větší míře začíná uplatňovat užívání dvou křestních jmen. Nejprve to bylo výsadou šlechty, ale později se tato praxe rozšířila i mezi prostý lid.

Vzhledem k tomu, že počet obyvatel neustále narůstal a počet církevních jmen byl poněkud omezený, byla potřeba obyvatele nějak rozlišovat. Proto se objevuje označení jmen například podle zaměstnání (Kovář, Sedlák), podle tělesných vlastností (Malý, Velký), přírody (Kos, Sova) a začínají se utvářet domácí podoby jmen (Vojtíšek, Jeník). Tento

proces byl dokončen v 18. století za Josefa II., kdy se oficiálním označení občana stalo jména a příjmení, přičemž příjmení má od té doby hlavní postavení a je dědičné (Knappová, 1985: 19).

Společně s 18. stoletím přichází třetí vlna křesťanských jmen a s tím i kult Panny Marie a sv. Josefa. To samozřejmě vede k tomu, že se hojně rozšířila jména Marie a Josef. Dále se kvůli kanonizaci nových barokních světců začínají objevovat jména jako Terezie, Antonín, František a Karel. Silný vliv módy přináší dále jména jako Karolína, Viktorie a Eleonora a přechýlení jmen barokních světců přináší jména jako Františka, Antonie, Karla. Tato barokní jména se uchytila i mezi venkovským lidem.

V neposlední řadě nesmíme opomenout dobu národního obrození, kdy docházelo v oživení slovanských jmen. Tato jména jsou posléze označena za jména národní.

Můžeme sem zařadit jména jako Jan, Václav, Ladislav, Kateřina, Anna, Barbora (Kopečný, 1974: 26).

Mezi vzdělanci bylo zvykem projevit své vlastenectví tím, že za své církevní jména připojili jméno národní. Z toho poté vznikala jména jako například František Ladislav Čelakovský.

Vlivem rukopisů Královedvorského a Zelenohorského došlo i k oživení jména Jaroslav(a) a rozšíření Ludka a Lumíra (Knappová, 1985: 20).

Po druhé světové válce dochází u nás ve vývoji jmen k velikým změnám. Objevují se stavovské, sociální i místní rozdíly při výběru jména. Mizí vliv církve a rodiny se snaží zachovat rodinné tradice.

Rodiče nemohou dát svému dítěti jakékoli jméno, ta jsou totiž regulována matričními předpisy, kterými se musí všichni řídit. V této době jsou jména také velmi ovlivněna vlivem módy, společenského a kulturního

vyžití. S tím znovuožívají jména jako Jakub, Michal, Tomáš, Ondřej, Lucie, Kateřina a mnoho dalších.

2.4.2 Ženská jména

V dobách minulých bylo postavení žen zcela podřadné. Jejich jedinou činností byly domácí práce, z veřejného společenského života byly vyloučeny.

To způsobilo, že najít ženské jméno v kronikách či jiných listinách je skoro nemožné. Jen velmi výjimečně se tam objevují ženy, které vlastnily nějaký pozemek. Veškerý majetek totiž přecházel na syny. Pokud v rodině nebyl žádný syn, majetek dostal nejbližší mužský pokrevný příbuzný.

V takovýchto dokumentech se může objevit jméno žen, které patřily k rodu Přemyslovců nebo jméno významné abatyše. Ale víc už tam z ženských jmen opravdu nenajdeme. Ani v pozdějších písemných pramenech se toho o ženách mnoho nedozvíme, avšak počet ženských jmen začal narůstat (Svoboda, 1964: 66).

Většina ženských jmen vznikala přechýlením z mužských jmen. Začínají se však objevovat i jména, která jsou čistě ženského charakteru, a které vyjadřují vlastnosti žen. Tvoření ženských jmen přechýlením se dělá tak, že se na konec mužského jména připojí -a (Míla, Buda). Další přípony, které se používaly, byly: -iša (Budiša), -ochna (Vochna), -na (Dušna) a další. Díky těmto příponám se téměř vždy tvořily domácí tvary jmen (Svoboda, 1964: 124).

Pokud jde o jednočlenná ženská jména, zmiňuje se Jan Svoboda o tom, že většinou nelze rozhodnout, jestli se jedná o ženské nebo o mužské jméno. Jde například o jména jako Mlada a Baba, které mohli patřit i mužům, jména jako Zorka, Děva, Květava už patřila jen ženám (Svoboda, 1964: 50).

Po nějakém čase k nám začala prostupovat i cizí ženská jména. Ta se postupně začala přizpůsobovat českému jazykovému systému. Jedná

se o jména starozákonní (Eva, Judita), novozákonní (Magdaléna, Anna), apod. Od cizích mužských jmen se opět tvoří přechylováním, například Jan a od něj odvozená Jana (Svoboda, 1964: 178).

2.5 Volba jmen

To, jaké vybereme jméno pro naše dítě, je ovlivněno mnoha faktory. Uvedeme si zde několik hledisek, podle kterých se za poslední století pojmenovávalo nejvíce. Tato stanoviska uvádí ve své knize *Jak se bude jmenovat?* Miloslava Knappová (Knappová, 1985: 21 – 30).

Významnou roli při volbě jména mají rodinné zvyklosti – například předávání jmen z jedné generace na druhou, odvozování jmen, které mají stejný základ nebo naopak dávat jména, která se v rodinné linii nevyskytují.

Další roli při výběru jména mohou hrát náboženské tradice - můžeme například pojmenovávat potomky po svatých.

V minulosti býval výběr jmen ovlivňován, ba dokonce i řízen zvyklostmi náboženskými. Pro katolické země platil *Katechismus Romanus*, vydaný po Tridentském koncilu v 16. století, ve kterém se nařizovalo dávat dětem jména svatých, nikoli jména pohanská (Knappová, 1985: 26).

Dalším faktorem může být citová motivace. Rodiče mají nějaký oblíbený den, například den jejich svatby nebo den jejich seznámení, a podle tohoto dne budou pojmenováni jejich děti. Volba jmen je také ovlivněna historií a historickými událostmi. Například za oblíbenosti jména Jiří stojí král Jiří z Poděbrad, k oblíbenosti jména Jan přispěli Jan Hus a Jan Žižka a v neposlední řadě je tu jméno Václav – patron naší země.

Volba jména je také velmi ovlivněna dobovou oblibou jmen, jmény populárních osobností či seriálových hrdinů. Zde můžeme například hovořit o jméně Aneta. Toto jméno díky pěvecké soutěži dosáhlo velké

oblíbenosti v roce 2005 a poskočilo až na 8. místo celkového pořadí dívčích jmen³. V poslední řadě hraje významnou úlohu při výběru jména individuální zkušenosti s nositeli daného jména. Pokud se rodičům líbí například jméno Kateřina, ale jeden z nich (nebo oba) znají nějakou Kateřinu, která nezapůsobila tím nejlepším dojmem, tak své dítě takto nepojmenují. Dále se jen velmi obtížně prosazují jména bývalých partnerů či partnerek. A velkou roli hraje také četnost jmen. Mnoha lidem se líbí nějaké jméno, ale mají pocit, že se objevuje všude a proto raději vyberou jiné. Nemalou roli hraje i časová blízkost narozenin a svátku, včetně svátečních dnů. Například mé kamarádce se líbí jméno David, ale svému dítěti by ho nedala, protože by měl svátek den před Silvestrem.

Velmi často rodiče vybírají takové jméno, které by se hodilo k příjmení. Ke kratším příjmením dobře vypadají jména delší a naopak k delším příjmením jména kratší. Jména jako Jan Puk či Maxmilián Markvart nejsou zcela vhodná.

Pro mnoho budoucích maminek a tatínků je důležitá také zvučnost jmen – zda se jméno a příjmení dobře vyslovují. Potíž bývá s tím, když jméno končí na hlásku, kterou začíná příjmení. Jedná se o jména jako Marek Krátký nebo Pavel Láska.

Další záludnou věcí, které se chce mnoho rodičů vyvarovat, je spojení slov, kde se opakuje hlásku, která dělá některým lidem problémy – r, ř, š, například Jarmil Ulrich.

Poněkud směšně by mohlo znít spojení, kdy by se jméno a příjmení rýmovalo. A za nevhodné mnoho lidí také považuje, pokud je jméno totožné s příjmením. Rodiče se také většinou snaží vyvarovat tomu, aby

---

³ Viz *Nejčastější dětská jména v České republice 1999-2007*, Český statistický úřad [online]. 2007, [cit. 4. 1. 2013]. Dostupné z http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/nejcastejsi_detska_jmena_v_ceske_republice_1999_2007

spojení jména a příjmení jako celku nemělo různorodý charakter, a tak působilo poměrně komicky jako například jméno Běla Černá.

Problém v českém prostředí může dělat pravopis u cizích jmen, který je v nesouladu s výslovností. Rodiče samozřejmě mají představu o výslovnosti jména, ale v některých případech se může stát, že se v okolí neseťkají s pochopením a jméno posléze bude vyslovováno špatně, bude komoleno či bude vyslovováno podle toho, jak se jméno píše.

2.6 Netradiční jména

U nás se zvláštní a netradiční jména objevují většinou u dětí, kterým jednoho z rodičů pochází ze zahraničí. Jména, která si snaží zachovat svou cizokrajnou tradici, jsou v zemi jejich rodiče či rodičů běžná a hojně užívaná. Na nás ale tato jména působí kuriózně a někdy až trochu divně. Avšak některým rodičům to může přijít módní. Vždyť když se podíváme do světa celebrit, tak jakmile je jeden z rodičů cizinec, tak dítě má většinou také cizokrajné jméno. U dívčích jmen můžeme mluvit o jménech typu Charlotta, Mia, Ketty nebo Thi Huyen. U chlapců například Justin, Kevin, Nathan nebo Huu Truck.

Za zmínku stojí i nynější výskyt dříve výjimečných jmen jako Kryštof, Matyáš, Tadeáš či Samuel. Během několika let se tato jména tak rozmohla, že nám jako zvláštní vůbec připadat nemusejí.

Zato jména jako Artuš, Bivoj nebo Záviš už trochu překvapení vzbuzují.

Mezi dívkami zase najdeme poměrně hodně Dorotek, Rozárek a Anastázií, které bychom spíše hledali u jmen našich babiček a prababiček⁴.

2.7 Současná jména v České republice

Český statistický úřad od roku 1999 každoročně sestavuje žebříček nejoblíbenějších dívčích a chlapeckých jmen. Četnosti jmen sice nepatří k hlavním činnostem Českého statistického úřadu, ale veřejnost má o tyto statistiky každoročně velký zájem. Právě díky těmto statistikám rodiče získávají přehled o nejčastějších jménech, ale zároveň i o těch méně užívaných.

Pokud se podíváme na oblíbenost jmen v České republice, zjistíme, že kralujícím dívčím jménem je od roku 1999 jméno Tereza. Terezky držely pomyslné žezlo do roku 2011, kdy je svrhly Elišky. U chlapců je to neustálý souboj mezi Jany a Jakuby.

2.7.1 Dívčí jména od roku 1999 do roku 2012

V roce 1999 obsadily první tři příčky Terezky, Kateřiny a Michaely. S příchodem nového milénia se objevuje i malá změna u dívčích jmen. Terezy a Kateřiny zůstávají na prvních dvou příčkách, ale Michaely se dostávají až na místo třetí a jsou nahrazeny Kristýnami. V roce 2001 bylo třetí nejoblíbenější dívčí jméno Anna, roku 2002 a 2003 Natálie a roku 2004 Elišky. Jinak první dvě příčky jsou nadále stejné, tedy první Terezky a druhé Kateřiny. V roce 2005 ale přichází změna. Rodí se, jako už tradičně, nejvíce Terezek, po nich do vedení nastupují Elišky a ty následují Adélky. O rok později jsou Adélky ještě průbojnější a dostávají se na druhou příčku, Elišky se propadají až na 6. místo a třetím

---

⁴ Viz *Nejčastější dětská jména v České republice 1999-2007*, Český statistický úřad [online]. 2007, [cit. 4. 1. 2013]. Dostupné z http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/nejcastejsi_detska_jmena_v_ceske_republice_1999_2007

nejoblíbenějším jménem jsou Kateřiny. V roce 2007 se poprvé do top trojky dostávají Karolíny, které obsazují druhé místo a hned za nimi jsou Natálie. Od roku 2008 do roku 2011 se o druhé a třetí místo neustále přetahují Natálie, Anny a Elišky. V roce 2012 nastává ale změna. Po celou dobu vládnoucí Terezky se propadají na druhé místo a do vedení se dostávají Elišky. Třetí místo patří Adélkám⁵.

2.7.2 Chlapecká jména od roku 1999 do roku 2012

Máme tu rok 1999 a s ním i nejoblíbenější jména, která dávají rodiče svým synům. Mezi favority patří jména Jan, Jakub a Tomáš. Následující rok toto pořadí zůstává stejné. V roce 2001 zůstávají vedoucími Janové, ale druhé místo obsadili Tomášové a třetí Jakubové. O rok později se ale vše vrací a Jakubové opět získali stříbrnou medaili a Tomové jsou opět třetí. Od této doby až do roku 2012 zůstanou Tomášové pokaždé na třetím místě. Menší souboje už budou jen mezi Kubíky a Honzíky. Jméno Jan se stává nejoblíbenějším v letech 2004, 2005, 2007 a 2010. Ostatní roku vedou Jakubové.

Je zajímavé, že u chlapeckých jmen nedochází k moc velkým změnám. Pořád mezi sebou soupeří jen tři jména, kdežto u dívek je to mnohem pestřejší.

Když se podíváme na rok 2012, tak se zde objevuje několik kuriozit mezi jmény. Nejprve se zaměříme na jména dívek. Z cizích jmen můžeme vybrat například Cordelie, Elif, Freya, Giovanna, Kira, Lila, Maya, Paris, Tabea, Varvara, Yana nebo Zara. Z domácích jmen vybírali rodiče jména jako Amálie, Anastázie, Anděla, Aurélie, Běluše, Broňa, Kornelie, Malvína, Teodora a Zina.

---

⁵ Viz *Jména dětí narozených v lednu 2012*, Český statistický úřad [online]. 2012, [cit. 7. 2. 2013]. Dostupné z <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/jmena_deti_narozeny_v_lednu_2012>

U chlapců měli někteří rodiče také velkou fantazii. Z cizích jmen můžeme vybrat například Aris, Atanas, Bilgutei, Jaris, Jimi, Jorik, Kerem, Sedrik, Tuguldur nebo Witold.

A jména domácí: Barnabáš, Bonifác, Bořivoj, Ctirad, Čeněk, Hubert, Hugo, Janek, Medard, Melichar, Svatopluk, Vladan, Zachariáš nebo Zbyšek⁶.

2.8 Jména v zahraničí

Pokud se podíváme do zahraničí a nahlédneme například do Francie, tak zjistíme, že za posledních sto let byla obliba jmen velmi proměnlivá.

Nejužívanější mužská jména v letech 1900 až 1909 byla Louis, Pierre, Jean, Marcel, André, Henri, Joseph, René a Paul. Louis zůstal nejpopulárnější až do roku 1914. Po druhém světovém válce se na vrchol dostali Gérardové a Danielové. Vůdci šedesátých let byli Pascal, Christophe, Erik a Laurentem, 70. léta ovládl Sébastien. V dalším desetiletí to byli pro změnu jména jako David, Laurent a Nicolas. Devadesátým létům vévodila jména jako Julien, Nicolas, Jérémy, Mickaël, Mathieu, Guillaume, Romain, Anthonyen (Wilson, 1998: 317).

Nejoblíbenější ženská jména v letech 1900 až 1909 byla Marie, Jeanne, Marie-Louise, Germaine, Yvonne, Madeleine, Louise, Suzanne a Marcelle. Ve třicátých letech bylo nejoblíbenější jméno Monique. Po válce se do popředí dostávají jména jako Simone, Jacqueline a Yvette. Monique ale zůstává ve vedení i během let čtyřicátých. Po válce se na vrchol dostala Danielle, Michele, Françoise a Nicole. A máme tu šedesátá a

---

⁶ Viz *Jména dětí narozených v lednu 2012*, Český statistický úřad [online]. 2012, [cit. 7. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/jmena_deti_narozenyh_v_lednu_2012>

sedmdesátá léta. Zde vévodí Nathalie, Sylvie a Stéphanie (Wilson, 1998: 317-318).

Oproti Francii stojí Velká Británie, kde obliba jednoho jména vydržela půl století.

V první polovině 20. století byla Velké Británii nejoblíbenější jména John a Margaret. Druhou polovinu století poté ovládla jména Jack a Chloe (Finch, 2008: 719).

Jako posledního zástupce zahraničních jmen bych zmínila Řecko. Právě Řecko se poněkud odlišuje od již zmíněné Francie a Velké Británie. Podle výzkumu z 60. let 20. století vyplývá, že ženská jména mají v Řecku větší variabilitu než mužská. Ženy jsou často pojmenovávány například po květinách, koření, drahém kamení jako například Violetta (fialka), Sofia (moudrost), Asimo (stříbro) (Bialor, 1967: 95).

Muži bývají pojmenováni po příbuzných z rodu, ze kterého pocházejí. Řekové mají předem daná pravidla, kterými se musí nastávající rodiče řídit. Jejich prvorozené dítě by se mělo jmenovat po jednom z prarodičů z otcovy strany. Druhorozené dítě by mělo dostat jméno po svém otci nebo po své matce. Pokud se stane, že dítě během svého prvního roku života zemře, pak je jeho jméno dáno dalšímu dítěti, které se narodí. Pokud otec zemře dříve, než se narodí jeho dítě, mělo by dostat jméno po svém otci (Bialor, 1967: 97).

2.9 Matriky

Od 1. července 2001 platí nový zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, jehož § 18 a § 61 až § 67 se týká volby a zápisu rodných jmen⁷.

Jméno, kterým chceme pojmenovat naše dítě, musí splňovat několik podmínek. Toto jméno musí existovat a musí patřit nějaké skutečně osobě. Na tento fakt dohlíží zákon o matrikách. Před nástupem do porodnice nastávající matka vyplní dokumenty, ve kterých musí být uvedeno jméno pro chlapce i pro dívku. Tyto dokumenty poté odevzdá zdravotní sestře při příjmu. Když se narodí dítě, mají rodiče jeden měsíc na to, dojít na matriku a nahlásit jméno novorozeněte. Pokud tak do stanovené lhůty neučiní, matrika je ze zákona povinna tuto skutečnost nahlásit soudu a ten následně o jméně rozhodne.

Se zápisem jména do rodného listu to ale není tak jednoduché. Nemohou se zapisovat jména zdobnělá a zkomolená. Dále není dovoleno, aby osoba ženského pohlaví dostala mužské jméno a naopak. Děti, které mají společné rodiče, nemohou mít stejné jméno. A v poslední řadě je nepřípustné, aby dítě mělo jméno neosobní (tj. označení dnů, předmětů denní potřeby), po pohádkové postavě či stejné jméno jako příjmení.

Každá matrika by měla mít seznam ověřených jmen. Pokud je jméno, které si rodiče vyberou, v tomto seznamu, se zápisem nebude žádný problém. Pokud ale rodiče chtějí použít jméno, které sice existuje, ale není k nalezení v českém kalendáři, anebo na matrice odmítnou neobvyklé jméno zapsat, pak nezbyvá nic jiného, než se obrátit na znalce.

---

⁷ Předpis 301/2000 Sb., *Zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů*, [online]. [cit. 10. 2. 2013]. Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=301&r=2000>>

Jedinou znalkyní v tomto oboru je Miroslava Knappová. Pokud toto potvrzení od znalce dostanete, jméno se zapíše do již zmíněného seznamu, který vlastní matriky a bude dostupné i pro ostatní zájemce.

Pokud rodiče nechtějí platit za znalce, mohou si pořídit specializovaný kalendář, který bývá zpravidla konzultován s matrikáři nebo odborníky z Ústavu pro jazyk český z AV ČR. V kalendáři je okolo tisíce jmen a zaručuje bezproblémový zápis jména do matriky.

Na druhou stranu naše zákony umožňují zapsat občanům České republiky dvě samostatná jména. Pro jejich zápis platí stejná pravidla jako pro zápis jednoho jména - musí tedy jít o základní a pravopisně ověřenou podobu. Tato jména ale nesmí být stejná, to platí i pro zápis českého a cizího ekvivalentu téhož jména. Je ale možné kombinovat jména různého původu. Například u rodičovských dvojic, kde jeden z parterů pochází z jiného neevropského kontinentu, tak je běžné, že první jméno dítěte bývá voleno z jazyka evropského a druhé z místa, odkud cizí rodič pochází – například Afrika. Dále je povolen zápis tzv. zdvojených jmen užívaných ve funkci jména jednoho. To jsou jména psaná se spojovníkem, která jsou běžná ve francouzštině a některých germánských jazycích. Zapisuje se např. Jean-Paul a jeho českým ekvivalentem je Jan-Pavel.

Při zápisu dvou jmen vlastních sourozenců je přijatelné, aby jméno zapsané jako druhé měli totožné, například Petr Karel Novák a Pavel Karel Novák. Z čistě funkčního hlediska je totiž možné považovat za dostačující odlišení sourozenců jejich první jméno.

2.9.1 Zákonná omezení pojmenování dětí ve vybraných státech⁸

Následující text vychází z článku autorky Petry Blažkové - *Gizela nebo Fidelius aneb Jak se jen bude jmenovat?*

2.9.1.1 Francie

Zákon, který pocházel z konce 18. století, dovoloval francouzským rodičům dát dítěti jméno, které bylo zapsané na poměrně krátkém seznamu, jenž obsahoval jména tamních svatých. V roce 1966 zákonodárci povolili dávat dětem různé tvary a formy tradičních jmen a také jména cizí. Tato jména jsou opět obsažená v úředním seznamu, kterým se musejí rodiče řídit. Francie totiž za státní občany považuje jen ty děti, které mají jméno právě z tohoto seznamu. Dají-li rodiče svým ratolestem jméno jiné, které v seznamu uvedeno není, neplatí na ně stát rodinné příspěvky. Děti neregistrované na občanském úřadě se ani nemohou ucházet o žádné diplomy, ani později uzavřít zákonný sňatek.

Ve Francii se vylučuje označení věcí, dnů, titulů, místní jména, některá náboženská jména (např. Ježíš), pseudonymy, jména literární, vymyšlená, připomínající politické události apod. (Knappová, 1999: 33)

2.9.1.2 Německo

Podobně jako v České republice, i v Německu musí být na první pohled patrné, zda je nositelem jména muž nebo žena. Rodiče nesmějí dítě pojmenovat například po obchodní značce a také nesmí dát takové jméno, které by mohlo negativně ovlivnit život a blaho dítěte.

---

⁸ BLAŽKOVÁ PETRA. *Gizela nebo Fidelius aneb Jak se jen bude jmenovat?* [online]. 2012, [cit. 2. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.bety.cz/deti-a-rodina/clanky/3081/Gizela-nebo-Fidelius-aneb-Jak-se-jen-bude-jmenovat>>

2.9.1.3 Nový Zéland

Má seznam pojmenování, která jsou zakázána. Na seznamu jsou taková jména jako třeba Lucifer (tak chtěli potomka pojmenovat v roce 2011 hned troje rodiče), dále se nesmí pojmenovávat po číslovkách (po pokusu pojmenovat miminko „89“) nebo jména jako King (král), Duke (vévoda) či Judge (soudce) a další tituly či funkce. Jinak je Zéland poměrně shovívavý.

2.9.1.4 Norsko

V současnosti platí v zemi seznam povolených jmen a velmi obecný zákaz, který nedovoluje pojmenovat dítě například kletbou nebo nemocí.

2.9.1.5 Švédsko

Do roku 1982 panoval v zemi zákon, který zakazoval neurozeným lidem pojmenovávat své potomky jmény, která byla vyhrazena pro urozené rodiny. Nyní mohou rodiče vybírat ze seznamu povolených jmen (bez ohledu na svůj původ). Mimochodem, před lety prohráli rodiče spor u soudu o uznání jména Ikea pro svou dceru.

2.9.1.6 Texas

Jsou však i státy, kde je úplně jedno, jaké jméno pro své miminko vyberete. Mezi ně patří i stát Texas, kde byla dvojčata pojmenována Astma a Pneumonia a jedni chlapeci zase jako Makaroni a Dobrounoc (to je patrně vliv italských a českých přistěhovalců) (Knappová, 1999: 33).

2.9.1.7 Velká Británie

Když se zde narodí dítě, rodiče ho musí na příslušném úřadě zaregistrovat do 42 dnů po narození.

V první polovině 20. století byla nejpopulárnější jména John a Margaret, avšak na konci století je vystřídala jména Jack a Chloe (Finch, 2008: 719).

3 EMPIRICKÁ ČÁST

3.1 Metodologie výzkumu

V druhé části své bakalářské práce jsem se zaměřila na terénní výzkum, který jsem sama prováděla a na shrnutí vlastních empirických závěrů. Tyto poznatky vycházejí z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem s respondenty udělala. Jejich předmětem byly strategie, které rodiče používají při pojmenování svých potomků, na základě čeho vybírají jméno, kdo jim s výběrem pomáhá, kdo z rodiny jméno vybírá, atd.

Hlavní body rozhovorů se týkaly:

1. Kolik máte dětí, jak se jmenují a kolik jim je let?
2. Podle čeho jste vybírala jméno pro své dítě?
3. Kdo u Vás doma vybíral jméno pro dítě/děti?
4. Setkala jste se někdy s kritikou při výběru jména?
5. Víte, co jméno Vašeho potomka znamená?

3.1.1 Lokalita

Výzkum jsem prováděla v malém městě jménem Kaplice, které se nachází v Jihočeském kraji, přibližně 20 kilometrů od Českého Krumlova. Kaplice má přes 7000 obyvatel.

Toto město jsem si vybrala z toho důvodu, že můj přítel se zde narodil, má tu rodinu, příbuzné a přátele. Vzhledem k těmto skutečnostem jsem i vstup do terénu mělo o něco snazší, jelikož všechny tyto zmíněné osoby znám.

Kaplice nebylo prvotní místo, kde jsem chtěla provádět výzkum. Nejprve jsem si vybrala malou vesničku jménem Ráveň, které se nachází přibližně čtyři kilometry od zmíněné Kaplice. Nechtěla jsem si terénní výzkum usnadňovat tím, že v Kaplici znám několik lidí.

První, co mě čekalo, když jsem se vydala do terénu, bylo seznámit se s místem, které jsem si vybrala. Ale už od začátku nebylo snadné navázat vztahy s místními. Zvláště, když jsem o Rávni nic moc nevěděla a nikoho jsem zde neznala. Jelikož je tato vesnice poměrně vzdálena od silnice a kolem ní se rozprostírá les, moc nových lidí sem obyčejně nechodí. Jen abych uvedla přibližnou rozlohu vesnice – možná by bylo lepší hovořit o usedlosti, neboť v Rávni je zhruba 25 obydlených rodinných domů a místní obyvatelé jsou téměř všichni v důchodovém věku. Takže není divu, že když jsem se zde pohybovala, místní obyvatelé na mě pohlíželi jako na vetřelce. Při své první návštěvě jsem potkala paní Janu s manželem, kteří se v tuto chvíli šli podívat na svá vnučata, která si hrála na nedalekém poli. Zdálo se, že budou ochotni si se mnou popovídat a na druhý den jsme si domluvili schůzku. Když jsem ale druhý den dorazila na místo v dohodnutou hodinu, nikdo neotvíral. Zkusila jsem tedy zazvonit na sousedku, která bydlela hned vedle. Jakmile otevřela, hned věděla, kdo jsem a řekla mi, že paní Jana se mnou už mluvit nechce. Když jsem se pokoušela zjistit proč, řekla mi, že neví. Ona sama se se mnou také nechtěla bavit, a jakmile padlo slovo rozhovor, řekla, že už musí jít a zabouchla dveře. Během dalších několika dnů jsem se snažila navázat kontakt i s ostatními obyvateli vesnice, ale setkala jsem se jen s vyhýbavými odpověďmi, nedůvěrou a neochotou. V dalších dnech se začal dostavovat pocit beznaděje a nedůvěry v úspěch - zejména proto, že jsem oslovila přes patnáct lidí a měla jsem jediný rozhovor. A lidí, které jsem ještě neoslovila, nebylo mnoho. Proto jsem výzkum přesunula o několik kilometrů dál do městečka Kaplice, kde jsem nakonec výzkum prováděla.

3.1.2 Povaha kvalitativního výzkumu

Data byla nashromážděna pomocí kvalitativního výzkumu. David Silverman ve své knize uvádí, že metody, které používají kvalitativní výzkumníci, dokazují rozšířené přesvědčení, že mohou zprostředkovat „hlubší“ porozumění společenským fenoménům, než by se získalo z čistě kvantitativních dat (Silverman, 2005: 20).

Výzkum se skládal z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem vedla s informátory. Ty do určité míry dávají respondentům možnost, aby se sami vyjádřili k danému tématu, řekli své názory, postoje a motivy, není nutné je přerušovat kladením otázek a rozhovor volně plyne.

Jak říká Hendl, tento typ dotazování má výhody v tom, že je možné přezkoušet dotazovaného, jestli rozumí otázkám. Navíc respondent může vyjádřit své subjektivní názory a pohledy, může navrhnout možné vztahy a větší kognitivní struktury a navíc je možné tematizovat konkrétní podmínky situace respondenta (Hendl, 1997: 100).

Než jsem začala provádět rozhovory, stanovila jsem si základní osnovu rozhovorů, tzn., připravila jsem si okruh otázek, na které jsem se respondentů chtěla zeptat a které byly pro mě důležité. Jak už jsem uvedla, cílem rozhovorů bylo zachytit, jakou strategii používají rodiče při pojmenovávání svých dětí.

Má první otázka byla vedená tak, aby informátorky mluvily co možná nejdéle a bez jakéhokoli přerušování. Další otázky byly kladeny v případě, že bylo potřeba dané téma rozvinout nebo když respondentka skončila s vyprávěním či se příliš vzdálila od tématu. Konkrétní otázky se poté stylizovaly během rozhovoru.

3.1.3 Výzkumný vzorek

Rozhovory jsem vedla se ženami, které mají děti. Jejich manželé se většinou tohoto interview vůbec neúčastnili, anebo seděli v povzdálí, poslouchali, ale do rozhovorů se nijak nezapojovali. Snažila jsem se do rozhovoru zapojit i muže, ale ti buďto neměli zájem nebo ve většině případů argumentovali tím, že „...jména pro jejich děti stejně vybíraly manželky, tak ať si popovídám s nimi.“ Pouze dva muži, které jsem oslovila, se v doprovodu manželky rozhovoru zúčastnili.

Věková kategorie žen byla v rozmezí 30-60 let. I co se týče vzdělání, šlo o velmi rozsáhlé rozpětí. Mezi mými respondentkami jsou jednak ženy, které navštěvovaly učiliště, ženy se středoškolským vzděláním a také ženy, které mají vysokoškolský diplom.

Se souhlasem respondentek byly rozhovory nahrávány na diktafon a následně přepsány. Při přepisu jsem ponechala původní znění odpovědí – neupravovala jsem je do spisovné češtiny. Diktafon ležel volně na stole a nebyl přikládán informátorkám před obličej, aby bylo lépe rozumět. To by dle mého názoru vedlo k nepříjemnému pocitu dotazované. Délka rozhovorů většinou nepřesáhla jednu hodinu, většinou se pohybovaly okolo 30 – 45 minut. Účastnice výzkumu nebyly nikterak vybírány. Nejprve jsem začala u rodičů svých známých, ti mě následně poslali ke svým přátelům, ti zase k jejich známým a tímto způsobem počet respondentů narůstal. S ohledem na výše uvedené, připadala v úvahu metoda sněhové koule, neboli *snowball sampling*, která umožňuje vypátrat další vhodné respondenty výzkumu díky doporučení jiného z účastníků (Disman, 1998: 114).

Respondentky souhlasily s uvedením jejich křestních jmen, příjmení žádná z nich uvádět nechtěla.

3.1.4 Technika sběru dat – rozhovorů

Výzkum byl založen na rozhovorech, které byly vedeny s 30 respondentkami. Všechny jsem navštívila osobně a objasnila jim cíle výzkumu. Se ženami jsem se pokaždé sešla u nich doma, což zajistilo uvolněnější atmosféru a větší otevřenost, která díky přirozenému prostředí panovala. Volba prostředí měla ovšem i nevýhodu - dotazované ženy během rozhovorů odbíhaly ke svým dětem, takže rozhovory nebyly vedené bez přerušení, ale s menšími, často pěti minutovými pauzami.

Interview jsem se snažila vést pouze s jedním dotazovaným, ale nejednou se mi přihodilo, že počet respondentek se bez mého přičinění zvýšil. Stávalo se, že když jsem přišla do nějaké rodiny a začala jsem si paní domu povídat, za několik málo minut přišla jedna nebo více sousedek „náhodou“ na návštěvu zjistit, co tam dělám a jaké jsou mé úmysly. Po menším přemlouvání si k nám pokaždé přisedly a přispěly vyprávěním o svých dětech a o jejich jménech.

Výzkum probíhal od ledna do března roku 2013. Jelikož je městečko Kaplice poněkud vzdálené od Plzně, mohla jsem zde trávit jen některé víkendy. Ale možná i díky velké vzdálenosti, kterou mezi sebou tyto dvě města mají, byly mé respondentky velmi vstřícné a hovorné.

V rámci rozhovorů jsem se snažila zaměřit na otázky, které by mě přivedly k cílům mého výzkumu. Otázky se týkaly hlavně toho, na základě jakých strategií pojmenovávají své děti, zda nějaké strategie vůbec využívají, čím se při výběru jména řídí.

3.1.5 Etická stránka výzkumu

Během zkoumání jsem samozřejmě dbala na etickou stránku výzkumu. Všem informátorům byl předem sdělen průběh a okolnosti, které jsou s výzkumem spjaté. Bylo jim také řečeno, že všechny informace, které mi poskytnou, budou uvedeny v mé bakalářské práci a

budou uveřejněny. Stejně jsem postupovala i při používání diktafonu, i zde jsem si zajistila souhlas respondentů.

Další důležitou podstatou při etickém počínání je samozřejmě svoboda odmítnutí, o které hovoří Jan Hendl (Hendl 2005: 155). Respondentům jsem sdělila, že interview mohou kdykoli ukončit bez jakéhokoli ostychu. Samozřejmě do rozhovorů nebyli ani nikterak nuceni.

Jména, která budou ve výzkumu zmíněna, nejsou nikterak pozměněna. Respondentky nebyly proti, abych jejich křestní jména zmínila. Avšak záměrně jsem neuváděla příjmení ani dosažené vzdělání či aktuální pracovní pozice dotazovaných žen.

3.2 Výzkumná část

3.2.1 Analýza dat

V této kapitole jsem postupně rozebrala jednotlivé okruhy otázek, na které jsem se ptala respondentek. V této části také uvádím přesné znění odpovědí. Samozřejmě jsem zachovala jejich anonymitu, uveřejněno je pouze křestní jméno a věk respondentky. Následně jsem pak sumarizovala získané poznatky.

3.2.2 Výsledky výzkumu

Má první otázka se týkala počtu dětí, které ženy mají. Nadpoloviční většina dotazovaných má děti dvě, což považují za ideální. A pokud jsou děti ještě k tomu opačného pohlaví, tedy jedná-li se o dívku a chlapce, pak to ženy považují za splněný sen. To mi potvrdilo i 12 dotazovaných.

„Vždycky jsem si přála mít chlapečka a holčičku. Holčičku sem teda chtěla mít jako první, ale to už je jedno. Hlavně že mam kluka a holka.“ (Alena, 36 let)

Stejný názor měla i paní Petra.

*„Mít kluka a holku, to si snad musí přát každá ženská.“
(Petra, 33 let)*

Setkala jsem se i s takovými odpověďmi, že výhodou dětí opačného pohlaví je i jistá míra ochrany ze strany chlapce. A nezáleží na tom, jestli je starší nebo mladší. Naopak dívky zastávají roli matky a o sourozence se starají a tím tak matce do určité míry pomáhají.

„Pokud se Vám narodí chlapec a dívka, je to dobré i z praktického hlediska. My máme starší holčičku, a když potřebuju, tak se o Tomáška postará a pohlídá ho. Hraje si na takovou malou maminku. Potom mi vždycky vypráví, jak se o něj hezky starala, a že až bude Tomášek velkej, tak jí bude ochraňovat. Myslím, že na tom něco je a že to tak jednou dopadne. Ne teda tak, že by ona snad potřebovala chránit, to doufám, že nebude třeba, ale tak, že v něm bude mít oporu.“ (Lenka, 30 let)

„Já mám kluka a holku. Vašík je starší a vždycky jsem mu říkala, že Kačenku musí chránit a musí se o ní starat. Zatím to docela funguje. Když jsme třeba na pískovišti a Kačce někdo sebere nějakou hračku nebo tak něco, tak Vaším tam naběhne, hračku si vezme a přinese ji Kačce. Je to hrozně hezký na ně koukat. Samozřejmě, že to není pokaždý, že někdy se jako každý děti pošťuchou mezi sebou a tak, ale jsou ještě malý. Myslím, že až vyrostou, budou skvělí sourozenci.“ (Vendula, 31 let)

Velmi zajímavé bylo, když jsem se respondentek ptala, podle čeho vybírali jméno pro své dítě. Skoro polovina dotazovaných dává dětem jména buď po svých rodičích, nebo po sobě. Ve většině případů se tedy setkáváme s tím, že alespoň jedno dítě, které respondentky mají, má jméno buď po svých rodičích anebo po prarodičích.

„U nás doma je to taková tradice dávat jména po rodičích. Já se jmenuju Marie, moje mamka se jmenuje Marie, babi taky a tak i moje dcera je Maruška.“ (Marie, 41 let)

„Syn se narodil v sobotu a dostal jméno Daniel, pak se za mnou byli v porodnici podívat moji rodiče, a když odešli, tak mi manžel řekl, že tatínek je zklamanej, že se malej nejmenuje po něm. Tak sem si při vyplňování v pondělí domluvila změnu jména. Takže máme Jindříška.“ (Anna, 54 let)

„Náš děda si vždycky přál mít kluka. Ale měl jenom samý holky, takže když sem já porodila, tak jediný jméno, který přicházelo v úvahu, byl Oldřich po dědovi.“ (Kateřina, 44 let)

Mnoho lidí také vybírá jméno čistě podle toho, jaké se jim právě líbí.

„S manželem sme si vzali kalendář a každý musel vypsát pět klučičích a pět holčičích jmen. Jediný, na kterým sme se shodli, bylo Klára. Naštěstí se nám narodila holka.“ (Alena, 34 let)

„Jméno dcery jsem věděla už od dětství. Vždycky se mi líbilo jméno Daniela a měla jsem tak pojmenovanou i svou nejoblíbenější panenku.“ (Petra, 35 let)

„Vybírali jsme univerzální jméno pro kluka i holku. Nechtěla jsem totiž vědět pohlaví miminka a tak máme Míšu.“ (Adéla, 31 let)

Paní Eliška byla jediná respondentka, která mi sdělila, že s manželem vybírali jméno pro své potomky na základě toho, aby se toto jméno nevyskytovalo v jejich okolí.

„Bejt na hřišti a mít kolem sebe tři Péti, čtyři Honzíky a dvacet Michalek, to sem fakt nechtěla. Proto máme Filipa a Sarah.“ (Eliška, 30 let)

Má další otázka se týkala toho, kdo v rodině vybírá jméno pro dítě. V 99% případů vybírají jméno pro svého potomka oba jeho rodiče dohromady. Jen ve dvou případech jsem se setkala s tím, že jméno vybral výhradně manžel. Samotné ženy jméno nikdy nevybíraly.

„Manžel chtěl mít Michala. Prej, že mu tak říkala jeho máma, když byl malej. Ať sem se snažila, jak sem chtěla, nezmohla sem nic. Prostě máme Michala.“ (Jaroslava, 45 let)

„S manželem sme se dohodli, že když se nám narodí dcera, tak jméno bude vybírat on, a když kluk, tak já.“

*Narodila se nám holčička a dostala jméno Barbara. Barbor prej bylo všude hodně a on chtěl naší holčičku odlišit.“
(Dagmar, 37let)*

Předposlední okruh otázek se týkal kritiky při výběru jména. Zajímalo mě, zda se rodiče setkali s tím, že se někomu nelíbilo jméno, které vybrali a proč. S tímto faktem se setkala 9 respondentek.

Zajímavé byla, že například paní Martina uvedla, že byla kritizována ze strany příbuzenstva za výběr „židovského“ jména.

„Mně nadávala babička přítele, když sem jí řekla, že budeme mít Davídka. Prej, že je to židovský jméno a ať si vyberu něco jinýho, že to není hezký.“ (Martina, 48 let)

„U nás byli všichni spokojeni, když sem vybírala jména pro děti, ale když moje maminka byla těhotná se mnou, tak očekávala narození syna. A jméno měla vybraný jenom klučíčí. Když sem se já narodila, tak byla překvapená a nevěděla, jaký jméno mi dát. Porodní asistentka proto rozhodla za ní. Řekla, že dnes je Evy, takže budu Eva. Takže mam v jeden den narozeniny, svátek a ještě k tomu jsou Vánoce. Strašně dlouho sem to mamce vyčítala, ale člověk si časem zvykne.“ (Eva, 58 let)

„Hrozně dlouho mi nadávala tchýně. Malej se totiž jmenuje Sebastian a ona pořád dokola říkala, že se mu děti budou smát a budou ho šikanovat. Že na něj budou křičet Sobíkú.“ (Klára, 27 let)

„No jasně, že sem se s kritikou setkala. Mojí tchýni se totiž nezavděčí nikdo. Když se dozvěděla, že sem těhotná, tak okamžitě začala vyzvídat, jestli už sme vybrali jméno a jaký a tak. Když sem jí řekla, že se mi líbí jméno Tadeáš, tak se hrozně rozčílila, že sme snad v Čechách a ať si vyberu český jméno. Po nějaký době sem přišla s tím, že to bude Michal. To se jí zase nelíbilo, že když na něj bude volat Míšo, tak že se budou otáčet i holky. Nakonec máme Pavlíka a s tchýní se už skoro nestýkám.“ (Kamila, 30 let)

Má poslední otázka se týkala významu jmen. Zda rodiče vědí, co jméno jejich ratolesti znamená. Z veškerého množství dotazovaných to věděly pouze dvě maminky. Ve většině případů jsem se setkala s názorem, že se o toto nikdy nezajímali a že jim je to jedno.

3.2.3 Shrnutí výzkumu a jeho výsledků

V této části jsou shrnuty základní poznatky a rozdíly při pojmenování dětí, ke kterým jsem po zpracování získaných dat došla.

Většina rodičů považuje za ideální, pokud se jim narodí dvě děti, a to dívka a chlapec. Tento fakt odůvodňují tím, že to musí být splněný sen snad každé rodiny, neboť jako vzor vidí matku, otce, dceru a syna. Někteří zase vidí podstatu v tom, že chlapec zastává roli ochránce sestry a sestra zaujímá roli opatrovnice. Při otázce „Podle čeho vybíráte jméno pro své dítě?“ bylo velmi zajímavým zjištěním, že přes polovinu respondentů dává dětem jména buď po sobě nebo po prarodičích dítěte. To většinou souvisí jednak s dodržováním rodinné tradice nebo s vyhověním přání prarodičům. Zbylá část dotazovaných se řídí pouze vlastním instinktem a jméno vybírají podle toho, jak se jim líbí. Pouze jediná respondentka uvedla, že jména pro své děti vybírala na základě toho, aby se tato jména nevyskytovala v jejím okolí.

Dále jsem při svém výzkumu zjistila, že 99% rodičů vybírá jména pro své potomky dohromady. Což mě poněkud překvapilo, protože jsem si myslela, že jména budou vybírat spíše ženy. A navíc jsem se ve dvou případech dozvěděla, že volba jména byla čistě záležitostí manžela.

Další téma, které mě zajímalo a na které jsem se svých respondentů ptala, byla kritika. Zajímalo mě, zda se někdy setkali s kritikou při výběru jména a z jaké strany tato kritika přišla. S tímto fenoménem se setkalo 9 respondentek. Většinou se jednalo o kritizování ze strany nejbližšího příbuzenstva a úplně nejčastěji zmiňovanou osobou, která měla připomínky k výběru jména, byla tchýně respondentek.

Poslední otázku, kterou jsem dotazovaným kladla, se týkala významu jmen. Zajímalo mě, jestli někdo vybírá jméno podle jeho významu nebo zda respondentky ví, co jméno jejich dětí znamená. První část mé otázky – tedy jestli vybírají jméno podle jeho významu – úplně všichni odpověděli, že ne. A na druhou část mé otázky – víte, co jméno Vašeho dítěte znamená – odpověděly pouze dvě respondentky. Ostatní 28 respondentek nevědělo o významu jména nic. Ve většině případů jsem se setkala s názorem, že o toto se nikdy nezajímali a ani je nenapadlo toto zjišťovat.

4 ZÁVĚR

Tato práce se věnovala strategiím, které rodiče používají při pojmenovávání svých dětí. Kladla jsem si za cíl získat odpovědi na to, zda rodiče používají při pojmenovávání nějaké strategie a jaké.

V teoretické části práce jsem podrobně rozebrala historické prameny, vztahující se k problematice pojmenovávání dětí svými rodiči, přičemž hlavní důraz tohoto historického exkurzu byl položen na české země.

V práci jsou analyzována i zákonná omezení výběru rodných jmen potomků. Kromě analýzy stavu v České republice se zmiňuji i o některých zvyklostech a zákonných souvislostech ve vybraných zemích napříč celým světem.

Hlavní část této bakalářské práce se týká závěrů terénního výzkumu. Ten byl realizován metodou kvalitativního výzkumu založeného na polostrukturovaných rozhovorech s 30 respondenty.

Na základě interview jsem zjistila, že většina rodičů má nebo chce mít dvě děti. Jejich potomci poté dostávají jména buď po samotných rodičích nebo po svých prarodičích, tedy po babičce či dědečkovi. Zbylá část respondentů uvedla, že jméno vybírají jen na základě toho, jak se jim líbí. Dále jsem zjistila, že v naprosté většině případů vybírají rodiče jméno pro své dítě společně. Pouze ve dvou případech jsem se setkala s tím, že jméno vybíral výhradně manžel.

Z výsledků výzkumu tedy vyplývá, že strategie skutečně existují, přičemž nejvíce determinujícím faktorem se ukazuje vliv rodinného prostředí a kopírování jmen předků.

5 POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

BENEŠ, J.: 1962 - *O českých příjmeních*. Praha. Nakladatelství Československé akademie věd

BIALOR, Perry A.: 1967 - What's in a name? Aspects of the social organization of Greek farming community related to naming customs. In: Lockwood, William G., ed., *Essays in Balkan Ethnology*. Berkeley: The Kroeber Anthropological Society Papers: 95-107

BRUCK, G., Bodenhorn, B.: 2006 – "Entangled in histories": An Introduction to the Anthropology of Names and Naming. In: Bruck, Gabriele vom - Bodenhorn, Barbara, eds. *The Anthropology of Names and Naming*. Cambridge University Press: 1-30

DISMAN, M.: 1998 - *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum

ERHART, A., Večerka, R.: 1981 - *Úvod do etymologie*. Praha: SPN

FINCH, J.: 2008 - *Naming names: Kinship, Individuality and personal names*. *Sociology* 42(4): 709-725

HENDL, J.: 1997 - *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinu

HENDL, J.: 2005 - *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál

KNAPPOVÁ, M.: 1985 – *Jak se bude jmenovat?*. Praha: Academia

KNAPPOVÁ, M.: 1989 - *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia

KNAPPOVÁ, M.: 2010 - *Jak se bude vaše dítě jmenovat?*. Praha: Academia

KOPEČNÝ, F.: 1974 - *Průvodce našimi jmény*. Praha: Academia

SILVERMAN, D.: 2005 - *Ako robiť kvalitatívny výskum - Praktická príručka*. Boskovice: Albert

SVOBODA, J.: 1964 - *Staročeská osobní jména a naše příjmení*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd

ŠRÁMEK, R.: 1999 - *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita

TRAVNÍČEK, F.: 1951 - *Mluvnice spisovné češtiny*. Praha: Slovanské nakladatelství

WILSON, S.: 1998 - *The Means of Naming: A social and cultural history of personal naming in western Europe*. London: UCL Press

Internetové zdroje:

<http://www.czso.cz>

<http://www.psp.cz>

<http://www.scriptorium.cz>

<http://www.ujc.cas.cz>

<http://www.bety.cz>

6 RESUME

My bachelor thesis describes the historical context referring to the issue of naming the offsprings of their parents and resolves its legal aspects.

Thesis is based on two parts. At first, the theoretical part deals with the definition of onomastics - how this discipline deals and offers basic classification of proper names. There is also a great chapter about the historical evolution and origin of the name.

The empirical part describes a methodology of field work and there is also an analysis of the interview results. The goal of the whole research was to determinate whether there are strategies in naming children, and if so, how these strategies are implemented.

The research results show that these strategies really exist and significantly affect factors such as the specific name of the child of parents named.

The most common strategies used by parents, the naming of children, either by yourself or by the child's grandparents. Name that baby eventually receive, collect usually both parents together.

7 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Deset nejoblíbenějších dívčích jmen roku 2012

Příloha č. 2: Deset nejoblíbenějších chlapeckých jmen roku 2012

Příloha č. 3: Přehled nejoblíbenějších jmen ve vybraných státech světa v roce 2012

Příloha č. 1: Deset nejoblíbenějších dívčích jmen roku 2012

Eliška – česká varianta původního hebrejského jména Alžběta, znamená „můj bůh je přísaha“. Domácké podoby: Ela, Elza, Elka, Eluš, Elin(k)a, Líz(ink)a apod.

Tereza - jméno řeckého původu a nejasného významu. Nejčastěji se spojuje s názvem Thera (v Egejském moři) nebo Therasia (u Sicílie) a vykládá se jako „pocházející z ostrova Thery“ nebo „Therasie“; základ slova někteří vykládají z řečtiny (z *térésis*) jako „záštita, ochrana“, popř. (z *theros*) jako „léto, horko, vedro“. Domácké podoby: Tea, Terez(ič)ka, Terka, Terinka, Réz(k)a, Rézi(čka), apod.

Adéla – jméno germánského původu, osamostatnělá zkrácenina německého jména Adelheid (z *Adalheidis*), tj. „bytost ušlechtilá, vznešených způsobů, postavy“. Za vlasteneckou českou obdobu jména se považovala Šlechtislava. Domácké podoby: Ad(k)a, Adélka, Adla, Adina apod.

Karolína – z latiny přejaté jméno německého původu, jiný tvar jména Karla, vlastně (původem) latinské ženské přídavné jméno ke *Carolus* – Karel, tj. „(svobodný) muž, chlap“. Domácké podoby: Kara, Karolínka, Lin(k)a, Lola, Karla, Karlínka apod.

Anna – jméno hebrejského původu (z hebrejského *channáh*), znamená „milostná“, „milostiplná“, popř. „líbezná, milá“. Ze stejného základu pochází i jméno Hana. Domácké podoby: Anka, Anča, Andul(k)a, Anička, Anita, Nána, Nanka apod.

Natálie – jméno latinského původu (z latinského *natalis*), vykládá se jako „rodný den, narozeniny“ (*dies natalis*); „(narozená) v den Kristova narození; dítě vánoc“. Domácké podoby: Nat(k)a, Naďa, Našťa, Natálka, Natuška, Tálie apod.

Kristýna – zastarale Kristiána, respektive Křišťana, jméno řeckého původu, ženská obdoba ke Kristián, znamená „křesťanka“. Domácké podoby: Krist(l)a, Kristýnka, Kristička, Týna, apod.

Lucie – jméno latinského původu, ženská obdoba k Lucius, Lucián, tj. „světlý, zářící“ (od latinského *lux* – světlo); zastaralou podobou je jméno Luciána. Domácké podoby: Lucka, Luci, Lucinka, Lucina apod.

Barbora – jméno řeckého původu (z řeckého *barbaros*), znamená „(žena) cizinka, barbarka“; původní význam základního slova je „brbla, brepta“. Domácké podoby: Bára, Barka, Barča, Barčinka, Baruška, Barun(k)a apod.

Nela – původem cizí jméno, jde o naši domáckou podobu jmen Kornélie, Petronela, Eleonora, Helena aj., která se osamostatnila. Domácké podoby: Nelka, Nelina, Neli, Neliška apod.

Definici těchto jmen uvádí Miloslava Knappová ve své knize *Jak se bude jmenovat?* (Knappová, 1985: 199 - 295).

Příloha č. 2: Deset nejoblíbenějších chlapeckých jmen roku 2012

Jakub – jméno se obvykle odvozuje z hebrejštiny (z *Jahaqóbh*) a nejčastěji se vykládá jako „ten, kdo se drží za patu“, přeneseně „druhorozený“. Rozšířilo se prostřednictvím latinských podob *Jacobus* (*Iacobus*) a *Jacomus* (*Iacomus*). Domácké podoby: Jakoubek, Jašek, Jak(eš), Kuba, Kubíček, Kubeš apod.

Jan – jeho z němčiny přejatou variantou je *Johan*. Je to jméno hebrejského původu (z hebrejského *Jochánán*), znamená „bůh je milostivý“, popř. „bohem daný, milostivý dar boží“. Z německého *Johann(es)* pochází i český *Hanuš*. Domácké podoby: Jenda, Jeníček, Jeník, Jěňa, Janek, (podle německého domáckého *Hans*) Honza, Honzík, Honzíček apod.

Tomáš – biblické jméno arménského původu (z arménského *Teómá*), znamená „dvojče, bliženeček“. Domácká podoba: Tom(i), Tomík, Tomášek, Tomouš(ek), Toman apod.

Matěj – zastarale *Matyáš*, jméno hebrejského původu (z hebrejského *Mattithjáh*), znamená „boží dar“. Domácké podoby: Máťa, Matějek, Matějí(če)k, Matouš(ek), Matys, Matýsek apod.

Adam – biblické jméno hebrejského původu (souvisí s hebrejským *hádám*, tj. „prst, země“), vykládá se jako „člověk pozemšťan; z červené hlíny“. Domácké podoby: Áda, Adámek, Adouš(ek), Adek apod.

Ondřej – jméno řeckého původu (z řeckého *Andreas*), znamená „mužný, statný, odvážný“. Domácké podoby: Ondra, Ondrášek, Ondřejek, Ondrouš(ek), Andrej apod.

Lukáš – jméno latinského původu, vlastně zkrácenina latinského jména *Lucalus*, znamená „Lukánec, pocházející z Lukánie“ (*Lucania* byla krajina v jižní Itálii). Domácké podoby: Lukášek, Luk, Lukša, Lukeš, Lukšík, Lukouš apod.

Vojtěch – jméno slovanského původu, znamená „útěcha, posila vojska“; jméno se neprávem považovalo za obdobu jména Adalbert (což bylo dáno jen skutečností, že biskup Adalbert dal při biřmování našemu knížeti Vojtěchovi své jméno). Domácké podoby: Vojta, Vojtek, Vojtin, Vojtíšek, Vojtík, Těša apod.

Filip – jméno řeckého původu (z řeckého *philos* + *hippos*), znamená „milovník koní“. Domácké podoby: Fil(i), Filek, Filda, Filouš(ek), Filípek apod.

David – biblické jméno patrně hebrejského původu a nejasného významu, nejčastěji se spojuje s hebrejským *dód* a vykládá se jako „miláček“. Domácké podoby: Davídek, Davy, Dóda, Videk apod.

Definici těchto jmen uvádí Miloslava Knappová ve své knize *Jak se bude jmenovat?* (Knappová, 1985: 64 - 185).

Příloha č. 3: Přehled nejoblíbenějších jmen ve vybraných státech světa
v roce 2012

Francie:

Děvčata	Chlapci
Manon	Lucas
Emma	Arthur
Lilou	Jules
Chloé	Nathan
Zoé	Ethan
Héloïse	Nolan
Léa	Hugo
Louise	Louis
Camille	Gabriel
Lola	Baptiste

Dostupné na: <http://www.prenoms.com/v2/services-prenom/prenom.asp>

USA:

Děvčata	Chlapci
Sophia	Jacob
Isabella	Mason
Emma	William
Olivia	Jayden
Ava	Noah
Emily	Michael
Abigail	Ethan
Madison	Alexander
Mia	Aiden
Chloe	Daniel

Dostupné na: <http://www.ssa.gov/OACT/babynames/>

Německo:

Děvčata	Chlapci
Sophie/Sofie	Maximilian
Marie	Alexander
Maria	Paul
Mia	Leon
Sophia/Sofia	Ben
Emma	Lukas/Lucas
Anna	Luca/Luka
Hannah/Hanna	Louis/Luis
Johanna	Elias
Leonie	Jonas

Dostupné na: <http://www.gfds.de/index.php?id=63>

Nový Zéland:

Děvčata	Chlapci
Olivia	Jack
Sophie	Oliver
Emily	William
Charlotte	Liam
Ruby	Mason
Isabella	Samuel
Ella	Jacob
Amelia	Lucas
Sophia	Ethan
Ava	Noah

Dostupné na: http://www.dia.govt.nz/diawebsite.nsf/wpg_URL/Services-Births-Deaths-and-Marriages-Most-Popular-Male-and-Female-First-Names

Brazílie:

Děvčata	Chlapci
Júlia	Gabriel
Sophia	Davi
Isabella	Miguel
Maria Eduarda	Arthur
Giovanna	Matheus
Beatriz	Lucas
Manuela	Guilherme
Rafaela	Pedro
Mariana	Gustavo
Gabriela	Felipe

Dostupné na: <http://www.babycentre.co.uk/a1004100/top-10-baby-names-around-the-world-2011#section1>